

MARTIN WESTERHOLM UTSEDD TILL DEN FÖRSTE BIRGER NORMAN-PRISTAGAREN

2011 års Birger Norman-pris – det första som delas ut – tillfaller kulturarbetaren Martin Westerholm. Knappast någon kan som han ha verkat för att göra Birger Normans verk kända och spridda. Den omedelbara tanken går till Westerholms insatser som tolkare av Birger Normans diktning på mål. Där är och förblir Martin Westerholm oöverträffad, och hans betydelse för att diktsamlingen "Utanikring" och dess efterföljare blev en litterär sensation var avgörande. Allt detta var emellertid bara en del av ett samarbete mellan Westerholm och Norman, som sträcker sig över ett halvsekel, med början i 1940-talets folkbildningsarbete inom fackföreningsrörelsen och ABF, och fram till Normans bortgång i mitten av 90-talet. Än idag framträder Martin Westerholm – nu fyllda 89 år – oförtrutet med Normans verk, och för Birger Norman-sällskapet är han en oundgänglig kraftkälla. I sin gärning har Martin Westerholm genom sin syn på kulturen och samhället hela tiden verkat i Birger Normans anda.

Juryn för Birger Norman-priset – som utgörs av Birger Norman-sällskapets styrelse – har vid sitt möte den 29 mars 2011 utsett den första mottagaren någonsin. Enligt statuterna ska mottagaren, eller mottagarna, ha "verkat i Birger Normans anda". Med tanke på bredden och djupet i Birger Normans gärning ser vi i juryn framför oss en omväxlande skara mottagare i framtiden, och urvalen kommer säkert att bli grannlaga. Men valet har varit lätt den här gången.

Birger Norman-sällskapet grundades 2004 och har som syfte att vårda och vidga intresset för författaren Birger Norman. Vi vill fördjupa förståelsen för hans prosa, poesi och dramatik samt lyfta fram hans betydelse som kultur- och samhällskritisk debattör. www.birgernorman.se

Martin Westerholm föddes i Häggsjö, Häggdångers socken, Ångermanland, den 7 mars 1922. Bosatt i Härnösand.

Som till Erik Olof Westerholm, född 1880 och Margareta, född Eriksson 1881.

Sammanboende med Margareta Ragnarsdotter.

Martin Westerholm föddes som yngst i en syskonskara om sex. Familjen drev ett relativt stort jordbruk och barnen fick börja hjälpa till i tidig ålder. Något problem med sysselsättningen fanns därför inte, med tanke på att barnen, som de såg på saken, måste bege sig till grannby för B-skola varannan dag. I början av 30-talet hände något som skulle förändra Martin Westerholms liv. Radion kom. Med sig tog den en uppsjö av möjligheter och ett aldrig förr skådat kulturfönster öppnades. En annan inspirationskälla var byns nykterhetsförening som med amatörteater, sång och uppläsningar agerade startblock som för Martin Westerholms karriär.

Efter två årskurser på Håla Folkhögskola (1944-46) jobbade Westerholm som metallarbetare i nära 30 år, och här, i arbetarrörelsens regi, fortsatte hans kulturarbete med resor land och rike runt som kolportör, uppläsare m.m., från konserthus till kolarkoja. Westerholms tolkning av Birger Normans ”Dikter till Janne Vängman” i diktsamlingen ”Utanikring” (1976) blev en starkt bidragande orsak till bokens stora framgång, och han blev den självskrivne inläsaren när boken sedan gavs ut på skiva. Totalt har Westerholm gett ut ett tiotal skivor. Han har även framfört rikssvensk poesi av exempelvis Gustav Fröding, Stig Sjödin och Lars Forssell. Westerholm är även känd för sina många år i rollen som J.R. Sundströms romanfigur Janne Vängman i de regelbundet återkommande dramatiseringarna, som sätts upp i Risnäs, Stigsjö.

Bland tidigare utmärkelser märks: Emil Hagström-plaketten, ABF:s A-profil, ”Kunskapens äpple” (tillsammans med Bernt Egerbladh), Ångermannalagens kulturpris, Härnösands kommun kulturpris, J.R.-Sundström-priset.

Birger Norman föddes på ångermanländska Svanö, en bruksort mitt i träindustrins Ådalen, som första barnet i en sågverksarbetarfamilj. Han har själv antecknat: ”Född den 30 juli 1914. Det var den svarta veckan, veckan då första världskriget bröt ut. Min mor har berättat, hur hon låg och hörde mobiliseringsklockorna ringa.” Sågen på Svanö brann på Normans 16-årsdag 1930. Nedläggningen tvang många till utflyttning, även Norman. Under tonåren varvades realskola med brädgårdsjobb. Han började nu sin skrivarbana, som journalist och sportreporter på tidningen Nya Norrland, och som studieledare inom ABF. Som 19-åring kom han till Wendelsbergs folkhögskola, och inpå 40-talet var han i Stockholm ”på väg att få gesällbrev som socionom”. Genom Normans jobb som redaktör för Folklig Kultur och senare hos Ehrlins förlag kom Stockholm att bli hans bostadsort.

Men till ”det Ångermanland jag kunde kalla mitt därför att det var min barndoms och ungdoms landskap” har han ofta återvänt i sin diktning. Ett knippe dikter i antologin ”Ny lyrik” 1950 föregick debutsamlingen ”Sånger vid floden” 1951. Från 1960 var Norman diktare på heltid, och titlarna, fram till ”Vägen längs sjön” 1988, blev åtskilliga. Han skrev i de flesta genrer utom romanen: lyrik, noveller, dramatik, reportage, kommenterande journalistik. Hans regelbundet återkommande ”Vinkelskott” i Metallarbetaren – under 28 år – fick välförtjänt uppmärksamhet i vida kretsar. Birger Norman blev känd dels som finstämd lyriker, dels som kultur- och samhällsdebattör på socialdemokratisk och kristen grund. Erfarenheterna från hembygden och det tidiga 30-talet kom att präglade honom och utgör på många sätt ett tema i hans författarskap. Han kände stark samhörighet med den samhällsklass varifrån han utgick och kanske var han den reformistiska arbetarrörelsens starkaste kulturella röst under flera årtionden. År 1976 kom ”Utanikring”, en diktsamling på ångermanländska. Den exemplösa framgång som den och den efterföljande ”Speleka” rönte bidrog starkt till en återupprättelse för dialekterna som värdefullt språk och litteratur, och blev kanske det som Birger Norman var mest ihågkommen för vid sin bortgång 1995, och är än i dag.

Bibliografi: se separat bilaga

Litterära utmärkelser:

ABF:s litteraturpris 1952

Tidningen VI:s litteraturpris 1960

Litteraturfrämjandets stora pris 1971 (”Lilla Nobelpriset”)

Bellmanpriset 1974

Hedenvind-plaketten 1980 (förste mottagare)

De Nios Vinterpris 1983

Ferlinpriset 1984
Doblougska priset 1989